بۆچی خوێندەواریی میدیایی-2- ئاراس سەعید

بەشی دووەم

شاردنەوە لە نواندنەوەدا

” میدیا بە نواندن و پەخشکردنی هەندێک شت، هەندێک شتی دیکە دەشارێتەوە “

پێیەر بۆردیۆ

PIERRE BOURDIEU; On Television

یەکێک لە تواناکانی میدیا تەکنیکی شاردنەوەیە. میدیا لە ڕێگەی پیشاندانی واقیعێکەوە، واقیعێکی گەورەتر دەشارێتەوە. یان بە جۆرێک فاکتەکان دەنوێنێتەوە کە لە بنەمادا وەک ئەوەی هەیە پیشان نەدرێن، یاخوود گۆڕابن بۆ شتی بێمانا و داڕشتنەوە و نواندنەوەیان لە ناوەڕۆک و مانایی ڕاستەقینەی فاکتەکان بەتاڵکرابنەوە.

پاتریک شامپاین، فەیلەسووف و سۆسیۆلۆگی فەڕەنسی لە کتێبی (la misère du monde/ هەژاری جیهان) فرە قەشەنگ ئەم پرسەی ڕوونکردووەتە و باسی لە چۆنێتی نواندنەوەی فاکتەکان لە میدیادا کردووە و ئەوەی خستووەتەڕوو، کە چۆن ژۆرنالیستەکان بەپێی لۆژیکی ناوەکیی کارەکانیان و بەلۆژیکی پیشە، ئایدیۆلۆژیا، دنیابینی، لەکاتی ڕووماڵکردنی بابەتەکاندا تەنیا لایەنێکی فاکتەکان هەڵدەبژێرن، لایەنێک کە لەگەڵ تێگەیشتنی خۆیاندا بگونجێت.

لای شامپاین، ژۆرنالیستەکان بونیادێکی نادیاری تێگەیشتن ڕێک دەخەن کە دیاری دەکات چی ببینرێت و چی نەبینرێت.

ژۆرنالیستەکان چاویلکەی تایبەت بەخۆیان پێیە کە هەندێک دیمەنی پێ دەبینن و هەندێک دیمەن دەشارێتەوە…چاویلکەیەک بەو شێوەیەی خۆیان دەیانەوێت دەبینێت و ڕووماڵ دەکات.

شامپاین بە نموونەی مانگرتنی قوتابیانی دواناوەندی فەڕەنسا (ساڵی 1986) ئەمە ڕووندەکاتەوە. لەم نموونەیەدا دەبینین ژۆرنالیستەکان تەماحیان لە دووبارە بوونەوەی 1968ـێکی نوێیە. دەیانەوێت بەحەز و خواستە نەستەکییەکانیان واقعێکی نوێ بەرهەمبهێنن، واقعێکی کارەستبار و پڕ لە تووندوتیژی. ئەوان خەیاڵیان لە نواندنەوەی 1968وە نایانەوێت لە دەستی بدەن، بەڵام مانگرتنەکە لە بنەمادا مانگرتنی کۆمەڵێک مێردمنداڵبوو کە ئەلف و بێی سیاسییان نەخوێندبوو. کۆمەڵێک منداڵ کە خۆیان نەیاندەزانی چیان دەوێت و

دەیانەوێت چی بڵێن؟ لەم چرکەساتەدا ژۆرنالیستەکان وتەبێژەکانیان هاندەدا، بەپیریانەوە دەچوون و ئەمانیش شتێکیان لێ بەڕاست دەگۆڕا.

لەم نموونەیەدا شامپاین دەیەوێت پێمان بڵێت؛ ئەوەی ژۆرنالیستەکان پیشانیان دەدا و ئەوەی تەلەفیزیۆنەکان دەیان نواندەوە واقیع نەبوو، لە بنەمادا نە خۆپیشاندانێکی سیاسی ڕوویدەدا، نە مێرمنداڵەکان سیاسیی بوون، ئەوەی هەبوو خۆپیشاندانی کۆمەڵێک خوێندکاری مێردمنداڵبوو کە خۆیان نەیاندەزانی چییان دەوێت.لێرەدا میدیا خۆی واقیع بەرهەم دەهێنێت و ئەو واقیعەی پێ دەشارێتەوە کە خۆی حەزی لێ ناکات.

ڕەنگە زۆرێکمان بینەری فیلمی (Ace in the Hole 1951) کە بە کەرنەڤاڵە گەورەکە ناسراوە، فیلمێکی تەنزئامێزی ئەمریکییە لە ساڵی 1951 لەلایەن (بیلی وایڵدەر)ەوە دەرهێنراوە. لە فیلمەکەدا کیرک دەگلاس وەک ژۆرنالیستێک ڕۆڵی سەرەکی دەگێڕێت، کاتێک (لیۆ) بەهۆی بومەلەرزەیەکەوە لە نێوان شاخەکەدا گیر دەخوات ژۆرنالیستەکان بەمەبەستی ڕووماڵکردن و گواستنەوەی زانیاری ڕوودەکەنە شوێنی ڕووداوەکە، بەڵام ناتوانرێت لە بن شاخەکەدا دەربهێندرێت.

دوای پێنج ڕۆژ چاوەڕوانی (چاک تاتوم) بە ئەوەی یەکەم کەس ببێتە خاوەنی ئەو هەواڵە، (لیۆ) دەکوژێت و دەچێتە سەر شاخەکە و هەواڵی مردنی ڕادەگەیەنێت. بەڵام لە ڕاستیدا لیۆ نەمردووە، بەڵکوو چاک تاتوم خۆی کوشتوویەتی… ئەمە توانایی ڕەهایی ژۆرنالیزمە، بەجۆرێک دەتوانێت خۆی ببێتە کەرەستەی خولقاندنی حەقیقەت. ئەگەر حەقیقەتێکیش بوونی هەبێت، دەتوانێت بیکوژێت و حەقیقەتێکی دیکە بنوێنێتەوە.

خۆ ئەگەر میدیا فاکتەکیش بڵاوبکاتەوە، پێویستە بە دەرگاوانی میدیادا تێپەڕێت. هەموو میدیایەک دەرگاوانی هەیە و هەموو فاکتێک بە دەرگاواندا تێدەپەڕێت. وەک ئەوەی نووسەری ئەمریکی (کیرت لیۆن) دەڵێت:" هەر فاکتێک پێش ئەوەی لە میدیاوە بگاتە وەرگر بەچەند دەرگایەکدا تێدەپەڕێت، لەوێدا بڕیار لەوە دەدرێت چی پێدا دەربازبێت یان چی لێبقرتێنرێت، یان چۆن بنوێنرێتەوە."هەندێکجار ئەو زانیاریانەی لە دەرگاکەدا دەچنەژوورەوە گەلێ کەمترە لەو زانیاریانەی که لەوەی دێتە دەرەوە و دەنوێنرێتەوە.

ماوییەتی…